

Enige ervaringen met bodembedekkers in Wageningen

J. F. Aleva,

Vakgroep Plantensystematiek en -geografie,
LH Wageningen

De Botanische Tuinen van de Landbouwhogeschool te Wageningen beschikt over een uitgebreide collectie vaste planten, waaronder vele kruidachtige bodembedekkers. Hoewel die planten in de eerste plaats zijn bijeengebracht ten behoeve van het onderwijs en het sortimentsonderzoek heeft men met het materiaal enige interessante ervaringen opgedaan. Naast een wat meer algemene inleiding over het fenomeen „bodembedekking”, wordt in dit artikel een aantal bekende en minder bekende bodembedekkers nader bekeken.

Het gebruik van bodembedekkers kan een middel zijn tot verlaging van de onderhoudskosten. In ecologisch opzicht kan het bijdragen tot het herstel van de kringloop: niet meer spitten en schoffelen, maar een verhoging van het humusgehalte door verteerd blad. Bemesting is dan niet of nauwelijks meer nodig. Bovendien is uit esthetisch oogpunt een heesterbeplanting met daaronder bodembedekkers beter dan een kale vlakte. Het gebruik van kruidachtige bodembedekkers in openbare beplantingen is echter beperkt. Ze kunnen het best worden toegepast bij bijvoorbeeld bejaardentehuizen, ziekenhuizen en kantoren en dan vooral als vak- en randbeplanting.

Bodembedekkers moeten soorten zijn, die snel uitgroeien om als een tapijt grote oppervlakken kale grond te bedekken, opdat de grond koel en vochtig blijft en het onkruid verstikt. Daarnaast kan men planten gebruiken, die pollen vormen en met hun onderste bladeren de grond afdekken. Zoals blijkt is in beide gevallen het blad belangrijker dan de bloem.

Grondbewerking

De plaats waar de planten komen te staan moet goed onkruidvrij zijn. Een chemische onkruidbestrijding na het planten van kruidachtige planten is namelijk niet meer mogelijk.

De grond moet goed losgespit en bemest zijn. Het is raadzaam een bemestingsadvies aan te vragen, maar meestal zal een normale stalmestgift van 1 m³ per 100 m² voldoende zijn. Het humusgehalte kan men ook verhogen met compost. Na een aantal jaren kan men dan zo'n compostgift herhalen, waarbij de compost in het najaar over de bladverliezende planten wordt gestrooid.

Geen wonderen

Bij het uitplanten moet men er rekening mee houden, dat de planten jaren achtereen blijven staan. Om de plant de kans te geven op natuurlijke wijze uit te groeien moet men ruim planten. Wanneer te nauw wordt geplant om binnen

een of twee jaar een sluitende dekking te verkrijgen, dan zullen de gevolgen in latere jaren niet in overeenstemming zijn met het beoogde doel. Vooral de onderhoudskosten zullen hoog worden.

In het begin, als het vegetatiedek nog niet gesloten is, zal het onderhoud arbeidsintensief zijn. Er zal heel wat gewied moeten worden om de jonge aanplant een kans te geven zich te ontwikkelen. In latere jaren zal men zeker eenmaal per jaar zaailingen van bomen en heesters met de hand moeten verwijderen.

Daarbij is de investering bij de aanleg hoog, omdat men planten van een goede kwaliteit moet gebruiken om het gewenste resultaat te bereiken. Verwacht geen wonderen met toepassing van kruidachtige gewassen als bodembedekking. Alleen als men de juiste plant op de juiste plaats zet, kan er op den duur een plantendek ontstaan, dat niet alleen een streling voor het oog is, maar mogelijk ook minder onderhoud vergt.

De collectie in Wageningen

Op de systeemtuin — een onderdeel van de botanische tuin „De Dreijen” van de Landbouwhogeschool — vinden we een aantal planten met bodembedekkende eigenschappen. De meest bekende zijn wel de *Acaena buchananii* en de *Acaena microphylla*. Het zijn lage planten, die een tapijt vormen en op een goed gedraineerde grond in de zon goed gedijen. Vooral de vruchten van de laatste soort zijn mooi purperrood en bolvormig. De *Cerastium tomentosum* wordt 15 tot 20 cm hoog en vormt een dichte, grijsviltige zode. Hij groeit op elke tuingrond, maar geeft de voorkeur aan wat armere gronden.

Onder de *Polygonum*-soorten op de systeemtuin vindt men een aantal goede bodembedekkers, zoals *Polygonum affine*, *P. affine* 'Superba' en *P. compactum* 'Roseum'. Deze planten vormen een dicht en duurzaam bladtapijt, waarin van augustus tot oktober rose tot rode bloemaren verschijnen. Zij zijn weinig eisend wat standplaats en grond betreft. Bij de collecties ten behoeve van het sortimentsonderzoek — ook op „De Dreijen” — staan eveneens enige goede bodembedekkers. Hier zijn vooral interessant de *Bergenia*- en de *Hosta*-collectie.

Onder licht geboomte en als randbeplanting op niet te droge gronden is *Bergenia* geschikt voor bodembedekking. De slapende ogen van de wortel-

stokken lopen uit, indien men deze met wat humeuze aarde overdekt. Het meest gebruikt wordt *Bergenia cordifolia* met brede dichte schermen van hangende, donkerroze bloemen aan rode stelen van 30-40 cm lengte en *Bergenia crassifolia* met donker- tot purperrode bloemen in het voorjaar.

Sterke planten zijn de *Hosta*, die met hun decoratieve bladeren hele oppervlakken bedekken als zij bij elkaar geplant worden. Er zijn zowel groen- als bontbladige soorten, met witte tot licht paarse bloemen aan lange stelen in de zomer. Men moet ze gebruiken in halfschaduw tussen struiken op humeuze grond. Enkele voorbeelden zijn *Hosta plantaginea*, *Hosta sieboldiana* en *Hosta undulata*. Het zijn meestal cultivars van deze soorten, die men gebruikt. De rotstuin van „De Dreijen” laat een zeer specifiek gebruik van vaste planten zien. Op het ogenblik wordt de rotstuin

Polygonum affine
in volle bloei

De rotstuin van de
Botanische Tuin
in Wageningen

Bergenia cordifolia
aan de waterkant

uitgebreid. Hierop wordt de mogelijkheid geboden gebergteplanten te bestuderen. Op de oude rots zal een sortiment vaste planten worden aangeplant dat mogelijk interessant kan zijn voor de cultuur.

Als bodembedekker vinden wij hier onder andere *Mazus pumilio* met in mei lichtblauwe bloemen en *Polygonum vacinifolium*. Deze *Polygonum* is een plant uit de Himalaja, die van augustus tot oktober met roze bloemaren bloeit en niet hoger wordt dan 15 centimeter. In Nederland alleen geschikt voor particuliere tuinen op beschutte plaatsen. Met het aanplanten van bodembedekkers onder heesters en bomen of als randbeplanting in de vakken is nog niet zo lang geleden een begin gemaakt. Goede resultaten zijn bereikt met o.a. het Amerikaans-vergeet-mij-nietje: *Omphalodes verna*, mansoor: *Asarum europaeum* en als randbeplanting *Geranium macrorrhizum* 'Spessart' en *Symphytum grandiflorum*.

Omphalodes verna heeft een kruipende wortelstok, waaraan rechtopstaande bloemstengels verschijnen. De bladeren hebben een eironde, maar toegespitst bladvorm. In de schaduw vormt ze dichte zoden, maar heeft een geringere bloei. *Omphalodes* bloeit van april tot juni met blauwe bloemen in losse trossen aan steeltjes.

Asarum europaeum is een groenblijvende soort met langgesteelde, wortelstandige, donkergroene en leerachtige bladeren, die hart of niervormig zijn. De klokvormige bloemen zitten onder het blad verborgen. *Asarum* groeit zeer traag.

Geranium macrorrhizum 'Spessart' is een half wintergroene randplant, met lilaroze bloemen in juni. De plant breidt zich snel uit.

Symphytum grandiflorum is een kruipende smeewortel, die 20-30 cm hoog kan worden. De bloei is van mei tot juli en de bloemen zijn gelig wit van kleur. De grote bladeren vormen een gesloten dek op beschaduwde vochtige grond.

Het spreekt voor zich, dat de Botanische Tuinen in Wageningen nog veel andere voorbeelden heeft van planten, waarvan het zeker de moeite waard is deze ter plekke te bekijken. Het ruilen van zaden en planten met andere Botanische Tuinen over de gehele wereld biedt ons de mogelijkheid een grote verscheidenheid aan planten uit te proberen en bovenal te „etalen”.

Kruid-
rechtigen